

FORMAREA MUZICOLOGICĂ A PROFESORULUI DE EDUCAȚIE MUZICALĂ

THE MUSICOLOGICAL FORMATION OF THE TEACHER OF MUSIC

Ion GAGIM,
doctor habilitat, profesor universitar,
Universitatea de Stat *Alecu Russo*, Bălți

The musical-interpretative training (instrumental, vocal, conducting) as well as the general and special psychopedagogic training, the teacher of musical education is confronted to the necessity of a good theoretico-musical formation – the basis of professional training of each musician. The traditional theoretic disciplines (Harmony, Forms, History of music, Contrapoint) are called to realize this objective. At the same time they do not debate (in spite of this study subjects) musical phenomena will treat the general laws of the music art, expressed in the musicological terminology and not knowing it the professional competence of each specialist in the musical field stays defective.

In the present material we propose a variant of the university curricula for the discipline Introduction in Musicology. The course consists of four chapters: I Musicology as Science. II Music Dimensions and their Musicologic Correspondents III. Music and Musicology bordering with other sciences. IV Elements of Historic Musicology

Știința educației muzicale a înregistrat în ultimele două decenii și jumătate o evoluție impresionantă¹. Au fost efectuate numeroase cercetări și publicate multiple studii, monografii, teze de doctorat, articole științifice, manuale universitare și școlare, ghiduri etc. Tematica acestor cercetări/lucrări este foarte largă, cuprinzând întreg spectrul de probleme esențiale ale domeniului. În rezultat,

¹ Cu toate că, reamintim, domeniul educației muzicale este unul din cele mai vechi domenii ale educației în general, începutul istoriei lui datând circa trei mii de ani în urmă. Muzica în antichitate era considerată partea cea mai importantă în educația omului. Copilul era mai întâi învățat să cânte, să danseze și după aceea să citească, să scrie și să socotească. Astfel, educația muzicală a stat la leagănul pedagogiei. (A se vedea, de exemplu: Flaceliere R. *Viața de toate zilele în Grecia secolului lui Pericle*. Chișinău, 1991 p. 79-92).

educația muzicală s-a constituit într-un domeniu științific autonom cu obiectul său de studiu, cu legitățile, principiile, metodele, tehnologiile proprii – într-un cuvânt, cu teoria și metodologia sa. Prin aceasta, a apărut o nouă direcție a științelor educației – Pedagogia muzicală (artistică).

Faptul în cauză determină necesitatea formării adecvate a cadrelor didactice implicate în această activitate – atât a cadrelor universitare, care instruiesc profesorii școlari, cât și, în mod special, a acestora din urmă pentru a implementa în practica educațională realizările științei muzical-pedagogice.

Alături de instruirea psihopedagogică generală și specială, precum și de cea muzical-interpretativă (instrumentală, vocală, dirijorală), profesorul de educație muzicală este pus în fața necesității unei bune

formări de ordin teoretic-muzical – fundamentul instruirii profesionale a oricărui muzician. Disciplinele tradiționale teoretice (*Armonia, Formele, Istoria muzicii, Contrapunctul* ș.a.) sunt chemate să realizeze acest obiectiv. Totodată, ele nu pun în dezbatere (în virtutea obiectelor sale de studiu) fenomene muzicale care ar trata legăturile generale ale artei muzicii, exprimate în terminologia muzicologică și fără cunoașterea căreia competența profesională a oricărui specialist în domeniul muzicii rămâne deficitară. În cazul profesorului de educație muzicală, acest lucru mai este necesar și din alt raționament. Materia de studiu, programată de Curriculumul școlar de Educație muzicală pentru predare/învățare, este construită, în fond, pe subiecte de ordin muzicologic. Câteva exemple: *Imaginea muzicală*, temă/ noțiune care începe a fi studiată deja în cl. I-a și care este reluată la alt nivel – datorită importanței ei pentru a înțelege adecvat ceea ce exprimă muzica - în clasa a VII-a; *Melodia, Elemente de sintaxă muzicală* (cl. II); *Forma muzicală* (cl. III); *Muzica cu program și muzica fără program* (cl. V); *Dramaturgia muzicală* (cl. VII); *Muzica academică și muzica de divertisment* (cl. VIII). Acestea sunt teme (noțiuni muzicale) destul de complicate și complexe în ce privește conținutul său. Însă fără cunoașterea și valorificarea lor în cadrul lecției de educație muzicală - bineînțeles, aduse la nivelul înțelegerii copiilor - nu poate avea loc pătrunderea adecvată în tainele misterioasei arte a sunetelor. Astfel, formarea viitorilor profesori de educație muzicală va fi incompletă fără cunoștințele generale de ordin muzicologic. Din acest motiv, planul de

învățământ al Facultății Muzică și Pedagogie muzicală a Universității de Stat *Alecu Russo* din Bălți, care instruieste profesori de muzică, a fost completat cu disciplina *Introducere în muzicologie*.

De ce propunem spre publicare acest curriculum? Cursul în cauză a fost inclus în planul de învățământ al facultății în anul 2004. Experiența acumulată demonstrează că prezența lui în programul de formare a studenților este binevenită: ei însușesc terminologia muzicologică (bază a științei despre muzică) cu care se întâlnesc, practic (la moment sau ulterior), la toate disciplinele muzicale, aceasta facilitând însușirea materiei de studiu la disciplinele în cauză și fortificând, în consecință, formarea de specialitate.

Mai mult ca atât, studenții se familiarizează cu terminologia muzicologică la *Teoria și metodologia (Metodica) educației muzicale*, care are misiunea de a pregăti viitorii profesori pentru realizarea curriculumul școlar, conținuturile căruia, după cum am arătat, sunt fondate pe subiecte muzicologice. Totodată, curriculumul (cursul) *Introducere în muzicologie* ar putea fi inclus în planurile altor instituții care pregătesc cadre la aceeași specialitate. La fel, el poate servi ca orientare/sprîjin pentru actualii profesori școlari care au absolvit facultățile respective, dar care n-au studiat acest curs.²

² Curriculumul (și, respectiv, cursul) de *Introducere în Muzicologie* este elaborat în conformitate cu standardele profesionale ale specialistului în domeniul educației muzicale și nu pretinde de a fi aplicat la alte specialități muzicale.

INTRODUCERE ÎN MUZICOLOGIE

Curriculum universitar

Structura:

I. Notă explicativă. II. Obiectivele generale ale disciplinei. III. Sugestii metodologice. IV. Sugestii de evaluare. V. Activități de învățare și de cercetare. VI. Administrarea disciplinei. VII. Conținuturile disciplinei și repartizarea orelor. VIII. Evaluare finală: Chestionar. IX. Surse bibliografice.

I. NOTĂ EXPLICATIVĂ

Cursul *Introducere în Muzicologie* face parte din ciclul de discipline de specialitate al formării profesionale (muzicale și muzical-pedagogice) a studenților – viitorilor profesori de educație muzicală. Cursul se înscrie organic în sistemul general educațional la facultate și constituie o componentă indispensabilă a programului de instruire a specialiștilor nominalizați cel puțin din două considerente:

- 1) Formarea profesională adecvată a oricărui specialist în domeniul muzicii, inclusiv în domeniul predării ei, nu este posibilă fără componenta fundamentală a acestei formări, unul din aspectele căreia sunt cunoștințele de ordin teoretic-general și universal despre muzică și legitățile ei. Cunoștințele din cadrul cursului dat – cu statut de cunoștințe propedeutice, însușite la anul întâi – vor fi aprofundate și desfășurate la celelalte discipline ale planului de învățământ.
- 2) Conținuturile curriculum-ului de Educație muzicală pentru învățământul preuniversitar general – curriculum care necesită a fi realizat de absolvenții facultății – constituie în sine materii de ordin muzicologic; or, temele generale, programate în curriculum spre predare/învățare reprezintă nu altceva decât aspecte și legități generale și universale despre muzică și viața ei în societatea umană. Astfel, către studierea cursului de *Teoria și metodologia educației muzicale*, a altor cursuri, care pregătesc nemijlocit studenții pentru realizarea procesului muzical-educațional în școală, aceștia vor avea cunoștințele și competențele necesare.

Cele **30 de teme** ale cursului propus sunt structurate în **cinci capitole** conform problematicii de bază a domeniului.

Capitolul I prezintă Muzicologia ca domeniu de studiu / știință cu obiectul său specific, cu problematica sa, clasificată conform principiului istoric și a principiului sistematic, cu ansamblul său de discipline (subdiscipline) din care este constituit etc.

În **capitolul II** - partea centrală și esențială a cursului - propunem o clasificare/structurare netradițională a materiei de studiu a științei muzicologice. Deoarece Muzicologia, în accepțiunea cea mai generală și succintă, poate fi definită ca “știința despre sunetul muzical”, am clasificat materia de

studiu luând ca punct de reper cele patru însușiri primare ale sunetului muzical – înălțimea, durata, intensitatea și timbrul – caracterizându-le, dezvoltându-le și demonstrând pe parcurs faptul cum fiecare din ele dau naștere, în continuare, tuturor celorlalte elemente ale muzicii și legităților construirii-alcătuirii, interpretării și receptării ei. Or, totul ce este muzică și ce este știință despre muzică are la bază aceste patru însușiri ale sunetului muzical. Altfel spus, în capitolul de față am structurat terminologia (noțiunile, categoriile) și legitățile muzicii, conform dimensiunilor caracteristice respective (dimensiunea verticală - generată de înălțimea sunetului, dimensiunea orizontală - generată de durata lui etc.) cu analiza respectivă a corespondentelor lor muzicologice.

Capitolul III transcende într-un fel cadrul pur muzicologic pentru a arăta diverse aspecte ale funcționării muzicii, aspecte născute din modalitățile întâlnirii muzicii cu ființa umană – pentru care și există, în consecință, muzica, - mai bine zis, aspectele sau nivelurile de comunicare a omului cu această artă: aspectul/nivelul estetic, psihologic, filosofic etc. Tot aici și-a găsit locul și dimensiunea pedagogică a muzicii: modalitățile generale de predare a artei sunetelor conform diverselor sisteme (în funcție de scopul final urmărit).

Capitolul IV este dedicat acelei părți (ramuri) a Muzicologiei, care se numește Muzicologia istorică (capitolele anterioare reprezentând Muzicologia sistematică). Materia se expune la modul cel mai general (pentru cunoștințe foarte sumare), deoarece ulterior acest aspect al artei sonore se studiază mai detaliat la cursul respectiv de *Istoria muzicii* (cu toate că, bineînțeles, Muzicologia istorică nu se rezumă doar la disciplina *Istoria muzicii*, ea incluzând, după cum se știe, și alte discipline – *Etnomuzicologia*, *Paleografia muzicală* ș.a. - pe care planul de învățământ al facultății nu le prevede).

Capitolul V, care încheie cursul, își propune – la modul cel mai general, iarăși - de a privi la muzică atât de pe pozițiile artei, cât și de pe pozițiile științei, tratând muzica și ca artă-trăire, și ca știință-raționare, punând în dezbatere aspecte ale dialecticii întâlnirii într-un singur fenomen – muzical - a acestor două tipuri de gândire, simțire și înțelegere a lumii și a vieții: emoțională și rațională. Pe lângă aceasta, se propune o privire rezumativă asupra materiei întregului curs. De aceea, reîntoarcerea – desigur, la alt nivel, pe spirală - la întrebarea inițială, care se formulează la începutul cursului - “Ce este muzica?” - servește ca punct de reper pentru noi reflecții și căutări, justificându-și prin aceasta, prezența întrebării la finele cursului.

Considerații generale asupra disciplinei

Ca îmbinare a două cuvinte din care se constituie – grec. *Mousike* (armonie, ordine, perfecțiune) sau lat. *Musica* și, respectiv, *Logos* (cuvânt, cunoaștere, știință) – termenul MUZICOLOGIE reprezintă ceea ce, într-o accepțiune foarte generală, s-ar numi ȘTIINȚA DESPRE MUZICĂ (literalmen-

te, *Știința despre armonia sunetelor*) sau ȘTIINȚA MUZICII. Aceasta ar fi o primă definiție a acestei discipline.³

Dar ce înseamnă “a cunoaște muzica”, a “avea știință despre muzică” etc.? Întrebările nu sunt simple, după cum ar părea la prima vedere. Or, muzica există de mii de ani și în tot acest răstimp s-a vorbit neîntrerupt despre muzică, s-au scris sute de tratate despre ea, această artă fiind studiată – atât pe interior, cât și pe exterior - din diferite unghiuri de vedere, de pe diferite poziții ale cunoașterii umane. Întreaga știință despre muzică este foarte amplă, foarte diversă în aspectele sale. De aceea, chiar în sânul ei s-au constituit mai multe discipline muzicologice de studiu (fie de studiu științific, fie de studiu didactic, instructiv). De exemplu:

- *Teoria elementară a muzicii* (=date primare despre notația muzicală, noțiuni despre limbajul muzical și elementele sale etc);
- *Istoria muzicii* (= când și cum a apărut muzica, care este calea/evoluția ei din timpurile străvechi până astăzi, care sunt etapele artistice prin care a trecut, care sunt stilurile, genurile, formele ei, cine sunt autorii care au compus-o etc.);
- *Armonia* (sau știința acordurilor);
- *Formele muzicale*;
- *Contrapunctul*;
- *Stilistica muzicală*;
- *Etnomuzicologia* (=teoria/știința folclorului muzical);
- *Teoria superioară a muzicii* (= cercetarea aprofundată a elementelor muzicii: ritmului muzical, elementului melodic, armoniei, scriiturii/texturii muzicale, geneza și evoluția notației muzicale etc.);
- *Critica muzicală*;
- *Domeniile interpretative* (sau *domeniile interpretării*) muzicale (interpretării vocale, corale, instrumentale, dirijorale) etc.

Toate acestea constituie un ansamblu integru de discipline muzicologice. Astfel, o altă definiție a Muzicologiei ar fi: Muzicologia este un sistem de discipline muzicale, obiectul de studiu al cărora este muzica sub diversele sale manifestări și aspecte.

Dar muzica este cercetată nu numai de sistemul de discipline muzicale (pe care le-am nominalizat), dar și de discipline “extramuzicale”, adică, de alte domenii de cercetare umană. Și aceasta pentru că muzica – prin felul ei de a fi, prin forța pe care o deține asupra ființei umane, prin rolul pe care îl exercită în societatea umană și pe care l-a exercitat în constituirea și evoluția civilizației și a culturii umane – a trezit, pe tot parcursul istoriei, curiozitatea gânditorilor, a savanților din cele mai diverse domenii ale cunoașterii. Ea a generat diverse întrebări:

³ Subliniem – “o primă definiție”, pentru că pot fi formulate și altele, mai detaliate, mai desfășurate, conform altor criterii etc.

- **Care este rolul muzicii pentru viața/existența umană?** – și, astfel, a devenit obiect de interes pentru *Filosofie*;
- **Care este și de unde rezultă acțiunea muzicii asupra lumii interioare a omului, a sufletului/psihicului său?** – și a devenit obiect de interes pentru *Psihologie*;
- **De ce muzica produce plăcere, delectare, de ce este atât de frumoasă și de unde această frumusețe a ei, ce este “frumosul muzical”?** – astfel, devenind obiect de interes pentru *Estetică*;
- **Ce este Sunetul – materia primă a muzicii – din punct de vedere fizic și acustic, cum se propagă muzica în spațiul în care răsună și care sunt proprietățile acestei propagări?** – ea constituind, astfel, obiect de interes pentru *Fizică* la compartimentul *Acustică*;
- **Sunetele muzicii respectă între ele proporții numerice de o senzațională perfecțiune; de unde această perfecțiune numerică în muzică?** – și ea, din Antichitate și până în Evul Mediu, a fost studiată cu interes de *Matematică*, devenind pe atunci chiar o parte componentă a acestei discipline;
- **La fel, din adâncă Antichitate s-a constatat că sunetul (mișcarea vibratorie armonioasă) constituie un element definitoriu al existenței, al lumii în care trăim, al întregului univers; înseși planetele își duc existența conform unor relații și proporții similare cu cele din muzică; de unde această similaritate între muzică și spațiul cosmic?** – și muzica a devenit obiect de studiu pentru *Astrologie* și *Astronomie*;
- **Poate oare (și cum poate) fi folosită muzica (de îndată ce ea deține o acțiune atât de amplă de ordin filosofic, psihologic, estetic etc. asupra ființei umane) în educația omului, în formarea/modelarea personalității lui?** – și ea a devenit obiect de interes pentru *Pedagogie* etc.⁴

Dar ce este Muzicologia, ca disciplină distinctă? Și poate exista, oare, o astfel de disciplină, fie și generală, despre muzică? Care ar fi obiectul ei de cercetare, de îndată ce diferitele aspecte ale muzicii sunt studiate de un șir întreg de discipline teoretice muzicale (adică muzicologice – Armonia, Formele, Contrapunctul etc.)? Cum să facem ca să nu repetăm ceea ce studiază celelalte discipline, să nu confundăm obiectul de cercetare al muzicologiei (ca disciplină distinctă) cu obiectul de cercetare al celorlalte discipline muzicale?

Ca răspuns la aceste întrebări trebuie să menționăm că o disciplină didactică distinctă cu numele de *Muzicologie* nu există. Prin *Muzicologie* se subînțelege, de fapt, întregul sistem de discipline teoretice muzicale, de la Teoria elementară a muzicii la Teoria superioară a ei. De aceea există *domeniul*

⁴ Cercetările pe fiecare din aceste direcții s-au extins și s-au aprofundat, ca până la urmă să ia forma unor discipline distincte ca: *Filosofia muzicii*, *Psihologia muzicii*, *Estetica muzicală*, *Acustica muzicală*, *Pedagogia muzicală* etc.

“Muzicologie”, dar nu există **disciplină didactică** “Muzicologie”, pentru că ea ar trebui să includă toate subdisciplinele muzicale existente - iar ele sunt multe la număr – și să încerce să spună totul, ce spune fiecare din ele în parte. Or, acest lucru este greu de imaginat. Însă o disciplină de învățământ cu numele de **Introducere în Muzicologie** poate exista (și există în unele instituții de învățământ muzical, dar, la fel, inclusă relativ nu de mult). Ar mai putea exista, probabil, o disciplină cu titlul de **Muzicologie generală**, dar ea ar include, în fond, același conținut pe care îl are **Introducerea în Muzicologie**, numai că în proporții mai ample și la un nivel mai detaliat.

II. OBIECTIVELE GENERALE ALE DISCIPLINEI

Cu ce se ocupă **Introducerea în Muzicologie**, care sunt obiectivele pe care și le asumă? Care este rolul ei în pregătirea specialistului în muzică, inclusiv a profesorului de educație muzicală?

Disciplina are menirea de a expune (anume de a expune, de a prezenta, de a informa și de a forma profesional studenții, și nu de a cerceta-investiga) cele mai generale date despre ceea ce este Muzica, ca domeniu distinct al activității umane, care este materia din care ea se construiește (or, fiecare artă își are materialul său de “construcție”: în literatură – cuvântul, în sculptură/arhitectură – piatra, marmura, bronzul, în pictură – culorile, formele etc.), care sunt proprietățile acestei materii, elementele ei, legitățile construirii și ale funcționării muzicii etc.?

În rezultatul studierii cursului, studenții vor fi capabili:

a) la nivel de Cunoaștere (cunoștințe)

- să definească obiectul de cercetare al Muzicologiei și să caracterizeze specificul lui;

- să identifice sistemul de discipline muzicologice și să definească obiectele lor de studiu;

- să cunoască clasificarea disciplinelor muzicologice conform principiului istoric și al principiului sistematic;

- să cunoască terminologia muzicologică;

- să caracterizeze categoriile muzicologice de bază;

- să identifice corelația Muzicologiei cu alte discipline/domenii limitrofe;

- să conceptualizeze importanța disciplinei **Introducere în Muzicologie** în formarea muzicală și muzical-pedagogică a specialistului.

b) la nivel de Aplicare (capacități)

- să-și formeze și să-și aprofundeze gândirea muzicală profesională;

- să-și formeze capacitatea de a studia independent subiecte muzicologice în literatura de specialitate;

- să analizeze texte muzicale/partituri din punctul de vedere al problematicii muzicologice;

- să aplice cunoștințele însușite în cadrul cursului *Introducere în Muzicologie* la alte discipline muzicale teoretice și practice, precum și disciplinelor limitrofe (Estetica muzicală, Filosofia muzicii, Psihologia muzicii, Teoria și metodologia educației muzicale, Metodica studiului și predării instrumentului muzical, Metodica lucrului cu corul etc.).

c) la nivel de Integrare (competențe)

- să integreze cunoștințele muzicologice în procesul de formare profesională la alte discipline de studiu ca specialist în muzică și în pedagogia muzicii;

- să raporteze tematica cursului *Introducere în Muzicologie* la tematica (conținuturile) curriculumului de Educație muzicală pentru învățământul preuniversitar general;

- să aplice cunoștințele muzicologice în activitatea profesională în calitate de specialiști în domeniul pedagogiei muzicale.

III. SUGESTII METODOLOGICE

Datorită faptului că materia de studiu a disciplinei poartă, în general, un caracter teoretic, realizarea obiectivelor și a conținutului cursului se va efectua în special prin metoda prelegerilor. Totodată, se programează și un anumit număr de seminare. La seminare se vor aplica metode - clasice și moderne - și strategii de tip intuitiv-deductiv, expositiv-uristic, algoritmatizat, tehnici de dezvoltare a gândirii analitice și critice/creative: dezbaterile, reflexia, lectura comentată, discuțiile ghidate, analiza partiturilor muzicale, referatul etc. Se va urmări îmbinarea productivă/optimă a metodelor clasice cu cele moderne.

IV. SUGESTII DE EVALUARE

Metoda de bază de evaluare curentă/dinamică va fi seminarul, însă se vor aplica și alte forme: investigația, modelizarea, prelegerea cu oponenți ș.a. Cursul are ca formă de evaluare finală *examenul*.

V. ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE ȘI CERCETARE

- *prelegere; seminar; activități practice:* dezbaterile, studiul de caz, discuțiile ghidate, modelarea, proiectul.

VI. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Codul disciplinei	Anul	Semestrul	Nr. de ore			Evaluare finală		
			Total	Curs	Sem.	Forma	Conținutul	Credite
F010001	I	I	45	31	14	Examen	a) Caracterizarea unui subiect teoretic din tematica cursului; b) Analiza unei partituri muzicale conform problematicii muzicologice; c) Determinarea și analiza imaginii artistice a unei lucrări muzicale.	3

VII. CONȚINUTURILE ȘI REPARTIZAREA ORELOR

Nr.	Capitole și teme	Nr. de ore ⁵		Numărul și tema seminarului
		curs	sem	
<u>Capitolul I</u> MUZICOLOGIA CA ȘTIINȚĂ				
1	Obiectul de studiu al Muzicologiei. Problemele și obiectivele generale ale domeniului.			-
2	Statutul Muzicologiei. Muzicologia ca teorie/știință a muzicii. Partile componente ale Muzicologiei (clasificarea problemelor fundamentale). Ramurile Muzicologiei. Muzicologia istorică și Muzicologia sistematică (sau teoretică). Noțiunile de bază ale Muzicologiei. Teoria elementară a muzicii. Teoria superioară a muzicii. Sistemul de discipline muzicologice.			-
3	Constituirea științei despre muzică. Traseu istoric. Știința despre			Nr.1 Muzicologia ca

⁵ Numărul de ore pentru fiecare temă se precizează de profesor la începutul anului de învățământ.

	<p>muzică în Antichitate, în Evul Mediu, în Epoca Renașterii, în perioada clasică, în contemporaneitate.</p>			<p>știință.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Definiția și obiectul de studiu al Muzicologiei.</i> 2. <i>Problematika Muzicologiei.</i> 3. <i>Constituirea științei despre muzică.</i> 4. <i>Disciplinele muzicologice și obiectul lor de studiu.</i>
<p><u>Capitolul II. DIMENSIUNILE MUZICII ȘI CORESPONDENȚELE LOR MUZICOLOGICE</u></p>				
4	<p>Muzicologia ca știință a sunetului muzical. Sunetul ca materie (element prim) a (al) muzicii. Vibrația și caracteristicile ei. Știința muzicii ca știință a vibrației. Sunetul muzical ca fenomen fizic, fizio-psihologic și muzical propriu-zis. Structura sunetului muzical.</p>			-
5	<p>Dimensiunea general-teoretică a muzicii. Noțiunile generale ale muzicii. Noțiunile muzicale ca definire teoretico-științifică a caracteristicilor și a legităților muzicii. Caracterul convențional al terminologiei muzicale.</p>			-
6	<p>Dimensiunea verticală a muzicii. Înălțimea sunetului muzical. Înălțimea ca factor definatoriu al expresiei / artei muzicale. Sunetul muzical ca ton. Tonul – element specific al muzicii. Intervalul. Intonația în sens vertical – ca exactitate a reproducerii tonului. Melosul. Melodia. Modul. Acorul. Armonia.</p>			-
7	<p>Dimensiunea orizontală a muzicii. Durata sunetului. Ritmul. Elemente de teoria ritmului. Metrul. Măsura. Tempoul. Pauza ca</p>			-

	element tehnic-construc-tiv și ca element de expresie.			
8	Dimensiunea “statică” a muzicii. Noțiunea de sistem sonor. Scara muzicală. Gama. Tonalitatea. Elementele de “punctuație” în muzică. Cezura. Diversitatea cezurilor.			Nr.2 Sunetul muzical ca materie a muzicii. 1. Sunet și ton. 2. Caracteristicile fizice și fizio-psihologice ale sunetului muzical. 3. Caracteristica muzicală și structura sunetului muzical. 4. Proprietățile sunetului muzical ca elemente genetice ale limbajului muzicii
9	Dimensiunea textuală a muzicii. Muzica la nivel de text. Notația muzicală. Textura/scriitura. Partitura. Elementele partiturii.			-
10	Dimensiunea sonoră a muzicii. Muzica în formă sonoră – muzica în sine. Muzica – hermeneutică sonoră.			-
11	Dimensiunea structurală a muzicii. Sintaxa muzicală. Elementele sintaxei muzicale: motiv (submotiv), propoziție, frază, perioadă.			-
12	Dimensiunea arhitectonică a muzicii. Specificul interrelației formei și conținutului în muzică. Forma muzicală ca schemă/structură. Tipuri de forme muzicale. Compoziția-opus.			-
13	Dimensiunea dinamică a muzicii. Sunetul muzical ca mișcare. Mișcarea ca esență a muzicii. Dinamica interioară a lucrării muzicale: de la microstructură (ton) – la macrostructură (forma lucrării). Logica compoziției muzicale. Forma muzicală ca proces.			-
15	Dimensiunea spațială a muzicii.			-

	Muzica și spațiul. Intensitatea (forța) sunetului muzical. Acustica muzicală. Dinamica exterioară a lucrării muzicale. Timbrul.			
16	Dimensiunea funcțională a muzicii. Noțiunea de funcție în muzică. Funcția modală-armonică. Funcția compozițională. Funcția comunicativă. Alte funcții. Diversitatea tipurilor de funcționalitate în muzică.			Nr.3. Terminologia muzicală și caracterul ei convențional. 1. Muzica “cu program” și “fără program”. 2. Muzica “academică” și “de divertisment”. 3. “Muzica “clasică” și “ușoară”.
17	Dimensiunea intonațională a muzicii. Noțiunea de intonație în muzică. Două sensuri ale noțiunii de intonație în muzică. Intonația “pe verticală” și intonația “pe orizontală”. Intonația ca rostire / enunț. Intonația ca sens. Muzica – artă intonațională. Universalitatea intonației în muzică. Intonația în sens îngust (= melodia). Intonația în sens larg (=caracteristică a tuturor elementelor muzicii, de la ton la formă). Noțiunea de frazare. Frazarea ca intonare (pronunțare, rostire) a muzicii.			-
18	Dimensiunea comunicativă a muzicii. Actul triadic de comunicare muzicală: creare-interpretare-receptare; compozitor-interpret-ascultător. Noțiunea de activitate muzicală. Cinci tipuri de activitate muzicală: componistică, interpretativă, auditivă, analitică/științifică, pedagogică. Noțiunea de experiență muzicală.			-

19	<p>Dimensiunea interpretativă a muzicii. Interpretarea ca act specific artei muzicale. Interpretarea muzicii ca domeniu cu legi proprii. Caracteristicile interpretării muzicale. Principii și legi generale. Interpretarea ca o co-creație. Interpretarea ca intonare a muzicii. Agogica. Frazarea. Cezurile interpretative. Orientarea interpretării spre ascultător. Statutul interpretului. Drepturile și obligațiunile interpretului.</p>		<p>Nr.4. Intonația – categorie fundamentală a muzicii.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Noțiunea de intonație în muzică și sensurile ei.</i> 2. <i>Caracteristicile intonației muzicale.</i> 3. <i>Intonaționalitatea – caracteristică și esență a tuturor elementelor limbajului muzical.</i> 4. <i>Analiza intonațională a unei partituri.</i>
20	<p>Dimensiunea perceptivă a muzicii. Noțiunea de receptare (audiție) a muzicii. Audiția muzicii ca activitate muzicală. Ascultarea ca facultate ce se dobândește. Caracteristicile activității de audiție a muzicii. Caracterul creativ al actului de audiție muzicală. Audiere-delectare și audiere-meditație. Statutul ascultătorului de muzică. Rolul lui în contextul comunicării muzicale “creare-interpretare-receptare”. Ascultătorul ca al treilea creator al muzicii.</p>		-
21	<p>Dimensiunea analitică a muzicii. Activitatea de analiză a muzicii: aspectele, caracteristicile, obiectivele ei. Tipuri de analiză a muzicii. Cerințe față de actul de analiză a muzicii. Critica muzicală ca domeniu (ramură a muzicologiei). Criticul muzical. Cercetarea științifică în muzică. Muzicologul ca savant. Muzica și comentarea ei. Statutul comentatorului de muzică. Comentatorul ca verigă intermediară între muzică și ascultător. Misiunea și limitele comentatoru-</p>		-

	lui. Bibliografia muzicală – componentă a științei muzicologice.			
22	Dimensiunea „narativă” (enunțiativă) a muzicii. Muzica ca limbaj. Sunetul muzical ca informație. Specificul informației muzicale. Elementele limbajului muzical ca entități “vii”, comunicative. Elementele limbajului muzical ca mijloace de expresie artistică. Lucrarea muzicală ca discurs. Elementele generale ale discursului muzical: Introducerea, Intrada, Preludiul, Uvertura; Interludiul; Expunerea, Dezvoltarea, Culminația, Repriza, Coda; Cadența ș.a. Caracterul polisemantic al mesajului muzical.			-
23	Dimensiunea semantică a muzicii. Hermeneutica muzicală. Muzica și conținutul ei. Noțiunea de imagine muzicală. Caracteristicile imaginii muzicale. Tipuri de imagine muzicală. Genurile muzicale ca tipuri semantice. Genurile primare: cântecul, dansul, marșul. Alte genuri muzicale ca tipologii semantice: barcarola, nocturna, balada etc. Noțiunea de “nucleu semantic” al lucrării muzicale. Caracterul procesual al imaginii muzicale. Noțiunea de dezvoltare în muzică. Dezvoltare textuală și dezvoltare semantică. Imaginea (lucrarea) muzicală ca fenomen dramaturgic. Dramaturgia muzicală. Noțiunea de simfonism. Simfonismul ca dramaturgie pur muzicală și ca gândire artistică specifică. Noțiunea de “muzică pură”. Noțiunile de “muzică cu program” și “muzică fără program”.			<p>Nr.5. Limbajul muzical și elementele lui.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Geneza elementelor limbajului muzical.</i> 2. <i>Elementele limbajului muzical ca mijloace de expresie artistică.</i> 3. <i>Noțiunea de “nucleu semantic” al lucrării muzicale.</i> 4. <i>Analiza unei partituri din punctul de vedere al mijloacelor de expresie.</i>

Capitolul III. MUZICA ȘI MUZICOLOGIA LA HOTARUL CU ALTE ȘTIINȚE				
24	Dimensiunea estetică a muzicii. Noțiunea de muzică. Definiții ale muzicii. Muzica – modalitate specifică de reflectare a realității. Despre „frumosul muzical/ frumosul în muzică”. Specificul muzicii în contextul artelor. Categoriile general-estetice în raport cu muzica.			-
25	Dimensiunea filosofică a muzicii. Relațiile muzicii cu filosofia. Categoriile fundamentale ale existenței umane în raport cu muzica. Muzica – o filosofie în sine. Filosofia și muzica.			-
26	Dimensiunea psihologică a muzicii. Sunetul muzical ca emoție. Conținutul muzicii – reflectarea universului interior al omului. Muzica ca trăire interioară. Natura imanent psihologică a muzicii.			-
27	Dimensiunea pedagogică a muzicii. Muzica și predarea/ învățarea ei. Tipuri și sisteme de învățământ muzical. Învățământ muzical profesional (de specialitate). Învățământ muzical general. Predarea muzicii ca activitate sintetică: didactică-artistică-estetică-muzicologică-psihologică-filosofică-educățională. Profesorul de muzică: definiție. Profesorul de muzică – ctitor al culturii muzicale a societății. Caracterul multiaspectual (“enciclopedic”) al formării profesorului de muzică.			-

28	Curriculumul școlar de Educație muzicală în raport cu tematica muzicologică. Conținuturile curriculare – legități fundamentale ale muzicii. Caracterul muzicologic al tematismului programei școlare de Educație muzicală.			Nr.6. Muzica și alte domenii de cunoaștere. 1. Muzica și estetica. 2. Muzica și filosofia. 3. Muzica și psihologia. 4. Muzica și pedagogia. 5. Muzicologia în curriculumul școlar de Educație muzicală.
<i>Capitolul IV. ELEMENTE DE MUZICOLOGIE ISTORICĂ</i>				
29	Calea evolutivă a muzicii. Epoci, popoare, concepții estetice, școli artistice, stiluri, forme, genuri.			-
<i>Capitolul V. MUZICA - ARTĂ ȘI ȘTIINȚĂ</i>				
30	Muzica – de la trăire (plăcere) la înțelegere (conștientizare). Dialectica trăirii și raționării în muzică. Emoția și reflecția în studierea muzicii. Ce este muzica? (generalizare)			Nr.7. Muzica – artă și știință. 1. Caracteristica muzicii ca artă. 2. Caracteristica muzicii ca știință. 3. Dialectica elementelor “emoțional” și “rațional” în studierea și cunoașterea muzicii.

VIII. EVALUARE FINALĂ – EXAMEN. CHESTIONAR

1. Muzicologia ca știință. Obiectul de studiu. Problematika generală. Ramurile muzicologiei.
2. Sunetul muzical ca materie a muzicii. Aspectele fizic, fizio-psihologic și muzical propriu-zis al sunetului muzical.
3. Înălțimea sunetului și dimensiunea verticală a muzicii.
4. Durata sunetului și dimensiunea orizontală a muzicii.
5. Intensitatea și timbrul sunetului și dimensiunea spațială a muzicii.
6. Muzica la nivel de text.
7. Muzica la nivel sonor.
8. Dimensiunile structurală și arhitectonică a muzicii.

9. Dimensiunile temporală și dinamică a muzicii.
10. Dimensiunea intonațională a muzicii.
11. Dimensiunea comunicativă a muzicii.
12. Dimensiunea interpretativă a muzicii.
13. Dimensiunea analitică a muzicii.
14. Dimensiunile enunțiativă și semantică a muzicii.
15. Imaginea muzicală. Caracteristica noțiunii. Tipuri de imagine muzicală.
16. Dimensiunile estetică și filosofică a muzicii.
17. Dimensiunile psihologică și pedagogică ale muzicii.
18. Evoluția științei despre muzică (aspecte de Muzicologie istorică).
19. Muzica – artă și știință. Dialectica emoționalului și a raționalului în studierea/cunoașterea muzicii.
20. Bibliografia muzicală – componentă a științei muzicologice.

IX. SURSE BIBLIOGRAFICE

1. Bughici D. *Dicționar de forme și genuri muzicale*. București, 1978.
2. Cociarova G., Melnic V. *Armonie*. Manual pentru instituțiile de învățământ muzical superior. Vol. I: *Teoria armoniei*. Chișinău, 2001; vol. II. *Istoria armoniei*. Chișinău, 2003.
3. Gagim I. *Dimensiunea psihologică a muzicii*. Iași, 2003. (Subcapitolele 2.1; 2.2; 2.3; 2.4; 3.2; 3.3; 3.6).
4. Gagim I. *Omul în fața muzicii*. Bălți, 2000. (Capitolele *De ce omul are nevoie de muzică?*; *Muzica și taina vieții*; *Filosoful și muzica* ș.a.)
5. Gagim I. *Știința și arta educației muzicale*. Chișinău, 2004. (subcapitolele *Arta, necesitatea și acțiunea ei*; *Specificul muzicii ca gen de artă*).
6. Giuleanu V. *Tratat de Teoria muzicii*. București, 1985.
7. *Античная музыкальная эстетика*. Вступительный очерк и собрание текстов проф. А.Ф.Лосева. Москва, 1960.
8. Асафьев Б. *Музыкальная форма как процесс*. Ленинград, 1971.
9. Асафьев Б. *Путеводитель по концертам*. Москва, 1978.
10. Бершадская Т. *Лекции по гармонии*. Ленинград, 1985.
11. Бонфельд М. Ш. *Введение в музыкознание*. Москва, Владос, 2001.
12. Виноградов Г., Красовская Е. *Занимательная теория музыки*. Москва, 1991.
13. Гажим И. *Музыка как великая педагогика // Музыкально-педагогическое образование на рубеже XX и XXI веков*. Материалы VIII Международной Конференции. Москва, 2004, с. 146-153.
14. Кон Ю. Г. *Избранные статьи о музыкальном языке*. Санкт-Петербург, 1994.
15. Корыхалова Н.П. *Интерпретация музыки*. Москва,
16. Ливанова Т.Н. *Из истории музыки и музыкознания за рубежом*. Москва, 1981.
17. Мазель Л. *Вопросы анализа музыки*. Москва, 1978.
18. Медушевский В. *Интонационная форма музыки*, Москва, 1993.
19. Медушевский В. *О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки*. Москва, 1976.
20. *Музыкальная энциклопедия*. Т. 1 – 6. Москва, 1973 – 1982.
21. *Музыкальный энциклопедический словарь*. Гл. ред. Г. Келдыш, Москва, 1991.

22. Назайкинский Е. *Звуковой мир музыки*. Москва, 1988.
23. Назайкинский Е. *Логика музыкальной композиции*. Москва, 1982.
24. Назайкинский Е. *О музыкальном темпе*. Москва, 1965.
25. Скребков С.С. *Художественные принципы музыкальных стилей*. Москва, 1973.
26. Тюлин Ю.Н. *Учение о гаомонии*. Москва, 1966.
27. Холопов Ю.Н. *Гармония. Теоретический курс*. Москва, 1988.
28. Холопова В.Н. *Музыкальный ритм*. Москва, 1980.
29. Холопова В.Н. *Фактура*. Москва, 1979.
30. Христов Д. *Теоретические основы мелодики*. Москва, 1981.
31. Цуккерман В. *Музыкальные жанры и основы музыкальных форм*. Москва, 1964.
32. Чернова Т.Ю. *О понятии драматургии в инструментальной музыке. // Музыкальное искусство и наука. Вып.3*. Москва, 1978.
33. Шестаков В.П. *От этоса к аффекту*. Москва, 1975.

15 ianuarie, 2006

